

VALGA VALLAVALITSUS

Ivan Sergejev
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkkm.ee

Meie kuupäev digiallkirjas nr 9-1.3/4535

Eesti asustuse arengu suunamine Valga linna
vaatest

Austatud Ivan Sergejev

Täname Teid, et olite valmis 18.11.2025 arutlema meiega Valga linna arengu teemal üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ vaates. Eelkõige oli sel korraks teemaks Eesti asustuse arengu kavandamise ja piirkondlike linnade roll asustussüsteemis. Kohtumise käigus leppisime kokku, et edastame oma seisukoha Teile ka kirjalikult ning toome välja asjaolud, mis selgitavad meie vaadet, et Valga linn kui Valga valla ja Valga maakonna keskusena peab säilitama oma rolli kogu Eesti piirkondlike linnade hulgas ning olema „Eesti 2050“ visioonis üks arvestatava tähtsusega keskus teiste keskuste kõrval.

Meie ettepanek on „Eesti 2050“ visioonilahenduses loobuda kümne toimepiirkonna mudeli suunast. Kümne majanduslikult tugevama toimepiirkonna eelisarendamine ei loo eeldusi tasakaalustatud, vastupidavaks ja kvaliteetseks Eesti ruumiliseks arenguks. See loob eeldused tugevamate keskuste tugevdamisele ja vähem edukamate keskuste veelgi suuremale mahajäämusele. Meie ettepanek on võtta suunaks „Eesti 2050“ ruumipoliitikas nelja regionaalse linna tugevdamine, mis on sünergias piirkondlike linnadega. Piirkondlike linnade, mis peamiselt on tänased maakondade keskused, võrdsele tasemele asetamine annab kõigile sama lähtepositsiooni ning võimaluse esile tõsta omad tugevused regionaalsete linnade tagamaal. Sama visiooni toetab ka Lõuna-Eesti arengulepe (16.06.2025).

Lisaks teeme ettepaneku asustuse tüüpides loobuda piirkondliku linna ja piirkondliku väikelinna eristamisest. Tabelis, mis kirjeldab asustuse liigituse omadusi, on piirkondliku linna ja piirkondliku väikelinna kirjeldamises palju sarnasust ja ei tõsta esile, millised omadused toovad välja eristamise põhjused. Kui võrrelda Valga linna tabelis toodud piirkondliku linna omadustega, siis kõik need kirjeldused on omased tänasele Valga linnale ega anna alust liigitada Valga linna piirkondlike väikelinnade sekka. Näeme suure ohuna, kui jätkatakse koostatud mudeliga ja Valga linn taandada piirkondliku väikelinna kontseptsiooni, siis esmalt riivab uus lähenemine maine küsimust ning kohalike elanike väärtushinnanguid oma kodulinnale, mis aga toob kaasa ka huvi vähenemise investeerimiseks ega anna garantiid, et riik säilitab oma kohalolu piirilinnas.

Valga linna arengut juhtides on hoitud sihti, et Valga linn peab olema tugev valla keskus, keskus maakonnas ja Eesti lõunavärv Euroopasse (ja Euroopa suunalt Eestisse). Valga linna areng on seotud põhimõttega 1 linn 2 riigis, kus kokku elab umbes 18 tuhat elanikku.

Järgnevalt toome välja asjaolud, mis selgitavad meie vaadet, et Valga linna puhul on oluline hoida Valgat samal tasandil teiste maakonna keskustega ja uues mudelis piirkondliku linnana:

- **Ühendused.** Valga linna läbib raudtee, mis on täna heaks reisiühenduseks Tartu ja Tallinnaga. Samuti ühendus rahvusvaheliste linnade Riia, Vilnius, Varssav. Täna on see Eestis ainus toimiv raudteeühendus Euroopaga ja Valga on üks peatuslinn sellel kaardil. Raudtee kõrval on olulise tähtsusega ka maanteeühendused, mis sõlmkohana ühendab Eesti sisesed maanteed rahvusvahelise trassiga Riia suunas (3 Jõhvi-Tartu-Valga tee). Kõigele eelnevale lisaks panustatakse Valga linna ja selle toimepiirkonna jalg- ja jalgrattateede arendamisse. Kohe on valmimas uue lõiguna 1,6 km jalg- ja jalgrattateed Tartu tänavale. Valga linna jalg- ja jalgrattateede võrgustik on seotud ka Valka linna jalg- ja jalgrattateedega. Sel suvel laienes linna ühistranspordivõrk ka Läti riigi Valka linna poolele. Linnasiseste bussiliinide toimimine näitab, et linnal on suurust ja mõõdet.
- **Majandus, tööturg, äriteenused.** Valga linna eeliseks tööturul võrreldes teiste samaväärsete Eesti linnadega on Läti Vabariigi Valka linna tööjõu liikumine. Selle kohase uudisloo tegi ka err.ee 20.11.2025. Valka linna andmetel umbes 1000 Läti elanikku käivad tööl Eesti poolel. Töötleva tööstuse ettevõtted Valga linnas nagu TÜ Eha Metalli- ja Puidutooted (töötajaid 2025 III kv kokku 34), AS Otolux (46), AS Sami Tootmine (132), Rapala Eesti AS Valga tootmisüksus (90), Aclima OÜ (80), Atria Eesti AS (299) jt kasutavad Läti tööjõudu. Valga linna toimepiirkonnas asub Valka linn, millega ei ole arvestatud „Eesti 2050“ koostamiseks valminud alusuuringus „Üleriigilise planeeringu asustuse arengustsenaariumide koonduring“. Nimetatud eripära muudab Valga linna staatust ning elavdab siinset ettevõtluskeskkonda.
- **Haridus, teadus-arendustegevus.** Valga linnas on toimunud haridusreform. Selle tulemusena on töösse läinud riigigümnaasium ja munitsipaalkoolidena põhikoolid. Lisaks pakutakse Valga linna ja piirkonna noortele kutsehariduse omandamise võimalust Valgamaa Kutseõppekeskuses. Valgamaa Kutseõppekeskus on valmis vastu võtma õppureid kutseoskuste arendamiseks ka Euroopa teistest riikidest, sellest räägib ka nende kooli slogan *“POPP kool - Põhjalikud Oskused Piirideta Piirikoolist”*. Nimetatud haridusasutuste hoidmine piirkonnas ja nende kvaliteedi tõstmine tagab elanikkonna vähenemise pidurdumist ning vähendab rahvastiku vananemist, omades ruumilist mõõdet pealinnastumise vastu.
- **Tervishoid.** Valga haigla on lähipiirkonna ja maakonna tervishoiuteenuste süda, olemas on valmisolek pakkuda teenuseid ka Valka omavalitsusele. Kuigi teatud lahendusi on selles osas leitud, ei ole siiski kasutatud kogu potentsiaal naaberomavalitsuse inimestele Lätist tervishoiuteenuseid osutada. Vastavate väljakutsete lahenemisel on Valga haigla kindlasti Valga linna kui piirkondlikult olulise keskuse üks tugisammas. 2025. aastal sai Eesti-Läti programmist rahastuse piiriülene projekt *“Cross-Border Health Innovation: Data Integration and Cooperation for Valga-Valka Region”* (<https://valgahaigla.ee/osalemine-projektides/>).
- **Kultuur.** Valga linnas on juba täna mitmekesine kohaliku tasandi kultuuritegevus. Kohalikule kultuuritegevust rikastab rahvusvaheline koostöö Valka omavalitsusega. Kultuuritegevuste ampluaa on ühistest laatadest (Piirilaat), kontsertidest ja suursündmustest (Valga-Valka iga aastane linnafestival) kuni spordivõistlusteni (Eesti linnajooksude sarja kuuluv Valga-Valka City Run, Diotech 4. Valga/Valka Rattamaraton). 2025. aastal viidi ellu kohaliku tasandi kultuurikoostöö edendamiseks projekt *„Aasta koos tantsus/ A year together in dance“*. Kultuurielu toimimiseks on tehtud märkimisväärsed investeeringuid taristusse: Valga spordihoone, Valga staadion koos spordisaaliga, ujula, Valga kultuurikeskus, Valga huvikeksus, Jaanikese moto- ja vabaajakeskus jne. Võrdluses

teiste tänaste maakonnakeskustega ollakse võrdsel tasemel ega ole kavatsust teha järeleandmisi kvaliteedis.

- **Valitsemine.** Valga linnas on riigi poolt renoveeritud riigimaja, kuhu on koondatud kõik olulisemate riigiasutuste regionaalsed kontorid. Riigiasutuste kohalolu hoidmine piirkonnas märgib riigi kohalolekut ning tagab märkimisväärse osa piirkonna kõrgema kvalifikatsiooniga töökohtadest.
- **Toimepiirkonna ulatus.** Valga linna toimepiirkond ei piirdu Valga maakonna hõlmamisega. Valga linna toimimisele annab olulise panuse ka Läti Vabariigi poole küündiv tagamaa ja Valka linna olemasolu. Peame oluliseks, et üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ koostamisel selle ainulaadse faktiga ka arvestatakse.

Tulenevalt eeltoodust ja arvestades asjaoluga, et üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ lahendus on veel koostamisel, teeme ettepaneku strateegilise planeerimisdokumendi üle vaatamiseks ning selle lahenduseni jõudmisel kasutada koosloomet. Oleme valmis osalema planeeringu lahenduse koostamise protsessis ja panustama selle kujundamisse. Meie soov on, et Valga linnas säraksid tuled ka 2050. aastal ja planeeritavad muudatused toetaksid meie unikaalse piirilinna arengut, mitte ei kärbiks selle võimalusi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Monika Rogenbaum
vallavanem

Mare Raid, ettevõtluse- ja arenguspetsialist
5349 8683
mare.raid@valga.ee

Lenna Hingla, planeeringute juhtivspetsialist
5860 1234
lenna.hingla@valga.ee